

moj novi minimulti

100 ljet Republika Austrija

100 ljet Republika Austrija

Bio je velik i strašan boj. Mnogo ljudi je umrlo. Na koncu
boja je iz monarhije nastala naša Republika Austrija.

U njoj vladaju političari, ke ljudi odiberu.

Povijest 100-ljetne Republike Austrije

Prije nego pročitaš tekst, razgovaraj s tvojom učiteljicom / s tvojim učiteljem o slijedeći riči:

monarhija, prvi i drugi svitski boj, republika, demokracija, državni ugovor, neutralnost, Europska unija

***Riči okolo stranice ćedu ti pomoći razumiti tekst!**

Austro-ugarska monarhija se je raspala po prvom svitskom boju. Proglasila se je Republika Austrija 1918. ljeta. Kancelar je bio dr. Karl Renner. Granice su se novo stvorile. 1921. ljeta se je priključilo Gradišće k Austriji. Tri ljet kasnije je „Schilling“ nastao plaćevno sredstvo. 1939. ljeta je počeo drugi svitski boj. Puno ljudi se je priključilo Adolfu Hitleru. Po boju je Austrija opet nastala samostalna i demokratska država. 15. maja 1955. se je potpisao Državni ugovor. 26. oktobra, u istom ljetu, se je odlučilo da je Austrija na sve vijeke neutralna. Od 1995. ljeta je Austrija član Europske unije. 2002. ljeta je dostala, kao mnogi drugi člani, euro kao plaćevno sredstvo.

Sada si pokri tekst! Nadopuni tekst s praznina s partnerom.

Riči u zagradi ti pomažu. Ali pazi! Riči moraš pročitati od odzada!

Austro-ugarska monarhija se je raspala po _____ (movrP) svitskom boju. Proglasila se je Republika _____ (ajirtsuA) 1918. ljeta. _____ (ralecnaK) je bio dr. Karl Renner. _____ (ecinarG) su se novo stvorile. 1921. ljeta se je priključio _____ (ečšidarG) k Austriji. Tri ljet kasnije je _____ („gnillihcS“) nastao plaćevno sredstvo. 1939. ljeta je počeo _____ (igurD) svitski boj. Puno ljudi se je priključilo Adolfu _____ (ureltiH). Po boji je Austrija opet nastala samostalna i _____ (akstarkomed) država. 15. maja 1955. se je potpisao Državni _____ (rovogu). 26. oktobra, u istom ljetu, se je odlučilo da je Austrija na sve vijeke _____ (anlartuen). Od 1995. ljeta je Austrija član _____ (ejinu eksporuE). 2002. ljeta je dostala, kao mnogi drugi člani, _____ (orue) kao plaćevno sredstvo.

raspadati = zerfallen / proglasiti = ausrufen / kancelar = Kanzler
država = Staat / granica = Grenze

priključiti se = sich anschließen / plaćevno sredstvo = Währung
samostalnost = Selbstständigkeit / državni ugovor = Staatsvertrag

razložiti stručne pojme, čitati tekst,
nadopuniti tekst s praznina

minimulti novi moj

Mi živimo u Republici Austriji

2018. ljeto stoji u znaku 100. obljetnice
postojanja Republike Austrije:

Ka zamjenica odgovara? Zaokruži slovu
pravihnoga odgovora. Redoslijed slov ti daje rješenje.

živim	ja	D	ti	B
živiš	oni	Č	ti	E
živi (muž)	on	M	mi	T
živi (žena)	one	L	ona	O
živi (dite)	ja	D	ono	K
živimo	mi	R	ti	K
živite	vi	A	ona	J
živu (muži)	ti	K	oni	C
živu (žene)	one	I	on	C
živu (dica)	vi	B	ona	J

Austrija je parlamentarna _ _ _ _ _ A .

Pozdravi

Ki samoglasniki falu?

Napiši je u praznine!

Čitaj dalje u jezičnom portfoliju KLEPETO na strani 55.

Zdr_v_!

D_br_ j_tr_!

L_k_ n_ć!

D_b_r d_n!

D_b_r v_č_r!

D_v_dj_nj_!

Zdr_v_ b_l_!

Zb_g_m!

Ž	D	O	B	R	O	Š	D	O	Š	L	I	Č	Š
Ć	C	L	A	K	U	LJ	N	O	Ć	M	S	A	Z
Z	D	R	A	V	O	DŽ	Z	B	O	G	O	M	DJ
Š	Č	D	O	B	A	R	Č	V	E	Č	E	R	NJ
C	D	O	V	I	DJ	E	NJ	A	L	T	I	V	Ž
DŽ	Ć	D	O	B	A	R	DŽ	D	A	N	Š	Ć	Č
Z	D	R	A	V	I	V	B	I	L	I	Ž	LJ	DJ

Srićan rodjendan Republiki Austriji!

U ovom ljetu svečuje Republika Austrija svoj 100. rodjendan.

Do 1918. ljeta je bila monarhija. Ali ča/što to znači?

Monarhija:

U monarhiji su vladali kralji i cesari.

Cesar Karl I. je bio zadnji cesar austro – ugarske monarhije.

Kralji su mogli nastati samo kotrigi jedne familije. Živili su u dvorcu.

Republika:

U demokraciji vladaju predsjednik, kancelar i ministari.

Ljudi odibiraju svoju vladu. Svaki ima šansu, da i sam more nastati političar. Predsjednik Austrije se zove Alexander Van der Bellen, a kancelar je Sebastian Kurz.

Najdi ove riči u rječniku:

kralj, stran _____

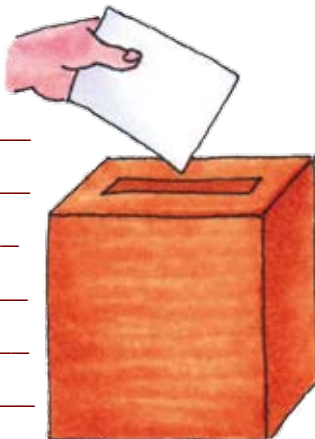
cesar, stran _____

dvorac, stran _____

predsjednik, stran _____

odibrati, stran _____

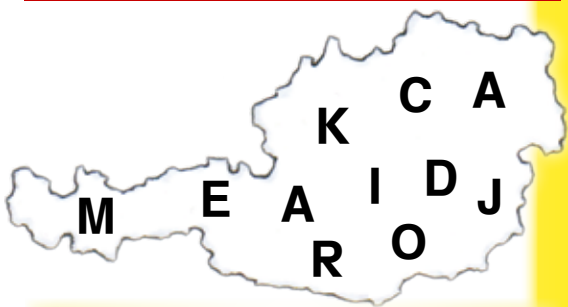
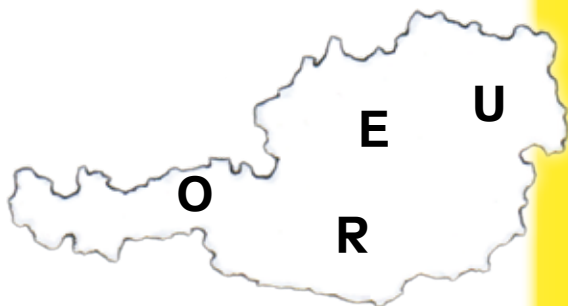
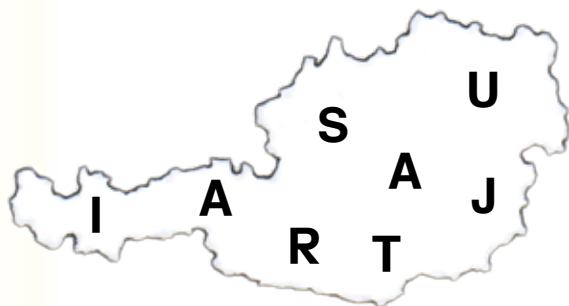
vladar, stran _____

100 ljet Republika Austrija

Sastavi riči i napiši je!

Upotribi je u rečenica na strani 24.

Austrija, monarchija, demokracija, euro, šiling, kancelar

sastavi riči,
upotribiti je u rečenica

minimulti novi moj

Naša Austrija!

Govori u ritmu i gibaj se po slika!

(Heidemarie Marlovits)

Domovina si ti naša – Austrija Republika!
Samostalna zemlja naša – slobodu nam pak donaša.

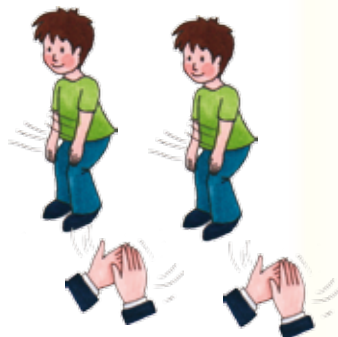

Jad? Ne!

Boj? Ne!

Mir? Da!

Slo – bo – da!

Slavimo i čuvajmo – prava koja imamo!
Spomenujte se sad svi, lipo j' u Republici.

Zlo? Ne!

Kvar? Ne!

Mir? Da!

Slo – bo – da!

Ovo ljeto svečujemo rodjendan! 100 ljet Republika Austrija

Ana: Si jur čula, ovo ljeto svečujemo rodjendan:

„100 ljet Republika Austrija.“

Roza: Da, naša učiteljica nam je jur mnogo svega povidala, kako je bilo prije 100 ljet podučavanje u školi.

Ana: Mislim da školarice i školari nisu imali pisanke, nego su pisali na mali tablica kredom.

Roza: Da, to je bilo tako.

Kad je bila zadaća završena, onda se je izbrisala.

Ana: Kašnje pak su imali školske knjige, ke su morali roditelji kupiti.

Knjige nisu dostali svako ljeto nove, nego knjige su se dalje prodavale.

Roza: To znači, da to nisu bile radne knjige, u koje su dica pisala.

Ana: Točno. Dica su jako pazila na svoje knjige,

da je drugo školsko ljeto moru dalje prodati.

A u jednom razredu je bilo više od 50 školarov.

Roza: Teško za predstaviti!

Ana: Sidili su na tvrdi klupa,

a kada nisu pazili su se morali postaviti u kut.

Roza: O, kako lipo uređjene razrede mi sada imamo!

Ana: Pravo veliš. Školskoga busa isto nije bilo!

Svi su došli piše i su imali dugi školski put.

Roza: Da u mrzlini i mnogokrat su išla dica još i po škurini.

Ana: A moja staramajka mi je povidala,

da su dica po podučavanju djelala u fabriki.

Roza: Ja ću sutra doprimiti stare slike u školu.

Ana: I ja ću donesti slike i onda ćemo napraviti plakat

s naslovom „ŠKOLA PRIJE“.

Roza: Doprimite i skupljajte stare slike u vašem razredu i napravite plakat s naslovom „ŠKOLA PRIJE“!

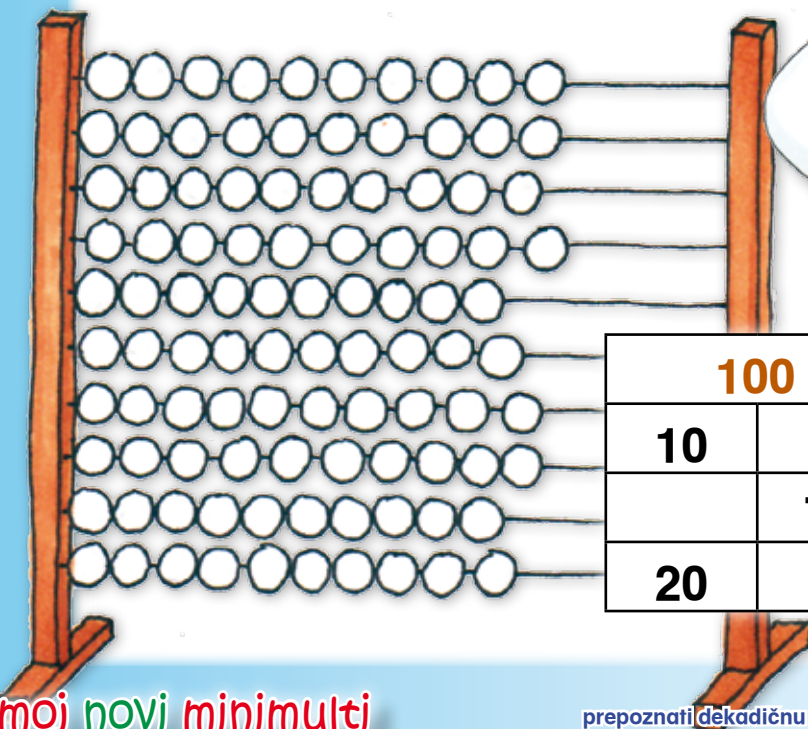
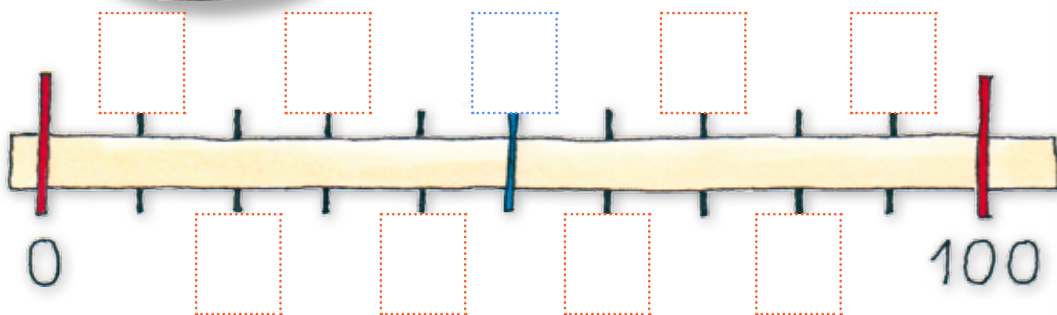
S deseticami do 100

1918. ljeta se je osnovala Republika Austrija.

Tomu je
sada **100** ljet.
Upiši desetice
u brojvni trak!
Nadopuni
na **sto**!

100	
	30
60	
	90

100	
40	
	80
50	

Pofarбай
100 kugljic!
Nadopuni
na **sto**!

100	
10	
	70
20	

100	
50	
	20
90	

Ponavljamo

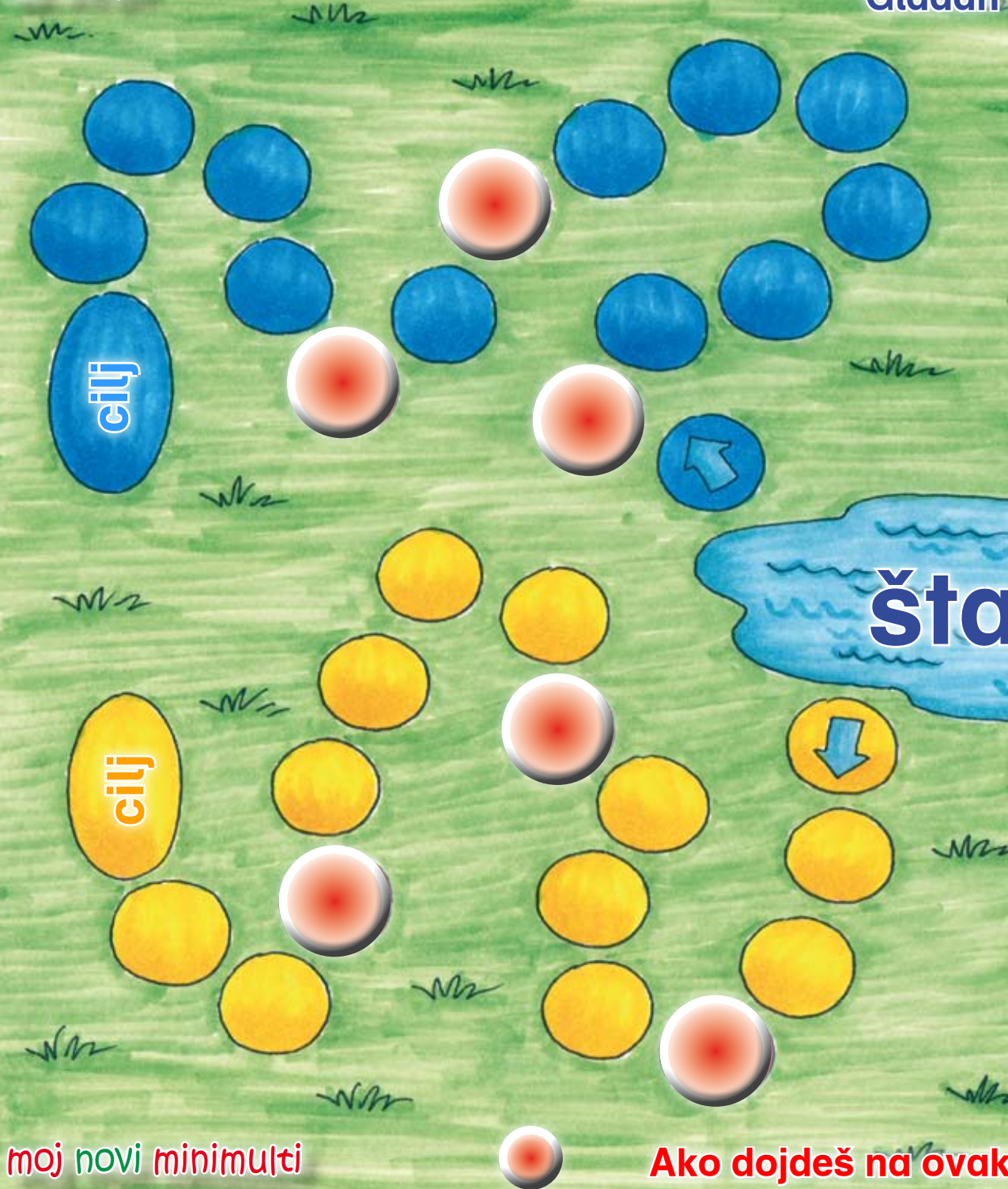
Memo je napisao zadaću. Je on točno računao?

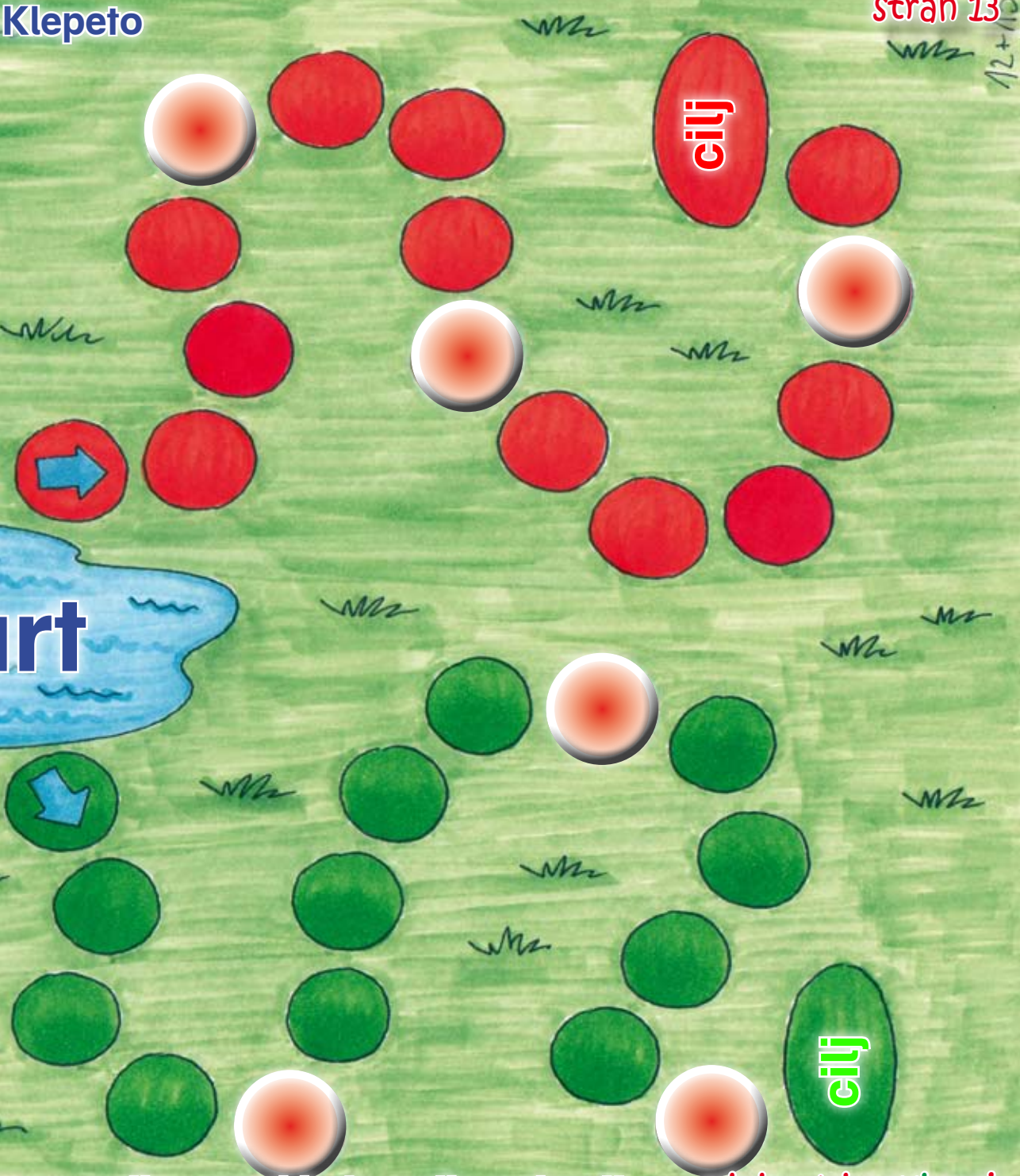
Kontroliraj i poфарбай „da“ ili „ne“!

	da	ne
$56 + 37 = 92$	I	R
8 krat 6 = 46	O	E
$81 - 34 = 47$	P	S
$6 \cdot 7 + 9 = 53$	A	U
9 krat 7 = 63	B	L
$68 + 28 = 96$	L	B
9 u 81 = 8 krat	E	I
$9 \cdot 2 + 45 = 63$	K	H
$73 - 48 = 26$	R	A
7 krat 3 = 21	A	O
$53 - 27 = 24$	T	U
5 u 35 = 6 krat	E	S
$92 - 55 = 37$	T	I
$8 \cdot 7 + 9 = 64$	S	R
4 u 36 = 9 krat	I	B
$100 - 65 = 25$	H	J
$7 \cdot 7 - 28 = 23$	L	A

Odgovor: _____

ovo polje = vozi jedno polje najzad!

minimulti novi moj

Gola/Roda/Štok i žabe

**Jedno dte je gola/roda/štok. To dte stoji u sredini.
Ostala dica su žabe.**

Gola/Roda/Štok stoji i skače na jednoj nogi
i kani uloviti žabe, ke skaču okolo gole/rode/štoka.
Žaba, ka/koja je ulovljena nastane nova golja/roda, novi štok.

**Tip: Gola/roda/štok smi minjati nogu.
Žabe se smu kratko odmoriti u kolobaru.**

Kitica „črljeno – bijelo – črljeno“

Austrijska zastava ima farbe **črljeno – bijelo – črljeno**.

Na državni svetak čuda austrijanci kinču svoj stan austrijskom zastavom. S ovom kiticom u austrijskim farbami moreš na drugi način pokazati, kako gizdav si na našu Republiku Austriju i na mir.

Ti trebaš:

4 kusiće črljenoga papira
(1, 5 cm x 21 cm)

3 kusiće bijeloga papira
(1, 5 cm x 21 cm)

lipilo

Djelaj ovako:

Napravi pomoću jednoga črljenoga lista krug i zalipi ga.

Zalipi onda sve ostale črljene papire na koncu lista, tako da izgleda kot suza.

Tako i sve ostale bijele liste zalipi.
Ako papir ne drži, zami spajalicu na pomoć!

Na koncu zalipi sve „suze“
izmjenično črljeno i bijelo na krug.

Gotova je tvoja kitica.

Prvi učenici

Plavčica je stala uz jezero, bila je to plavčica Šimona Petara.
S njim su bili Andrija, njegov brat i drugi pomoćnici.

Kanili su loviti ribe.

Petar: Vrime je dobro, idem loviti ribe.

Ufam se, da ću mnoge uloviti. Gdo kani s manom?

Učenik 1: Ja ću s tobom, Petar.

Učenik 2: Ja isto.

Učenik 3: Rado ću ti pomoći.

Pripovidač: Stupivši u plavčicu se odvezu van
na morje. Rasputili su svoje mriže na lov,
i cijelu noć su se trudili, da bi nešto ulovili.

Petar: Svu noć smo se trudili i ništa nismo
ulovili. Još ni jednu ribu ne.

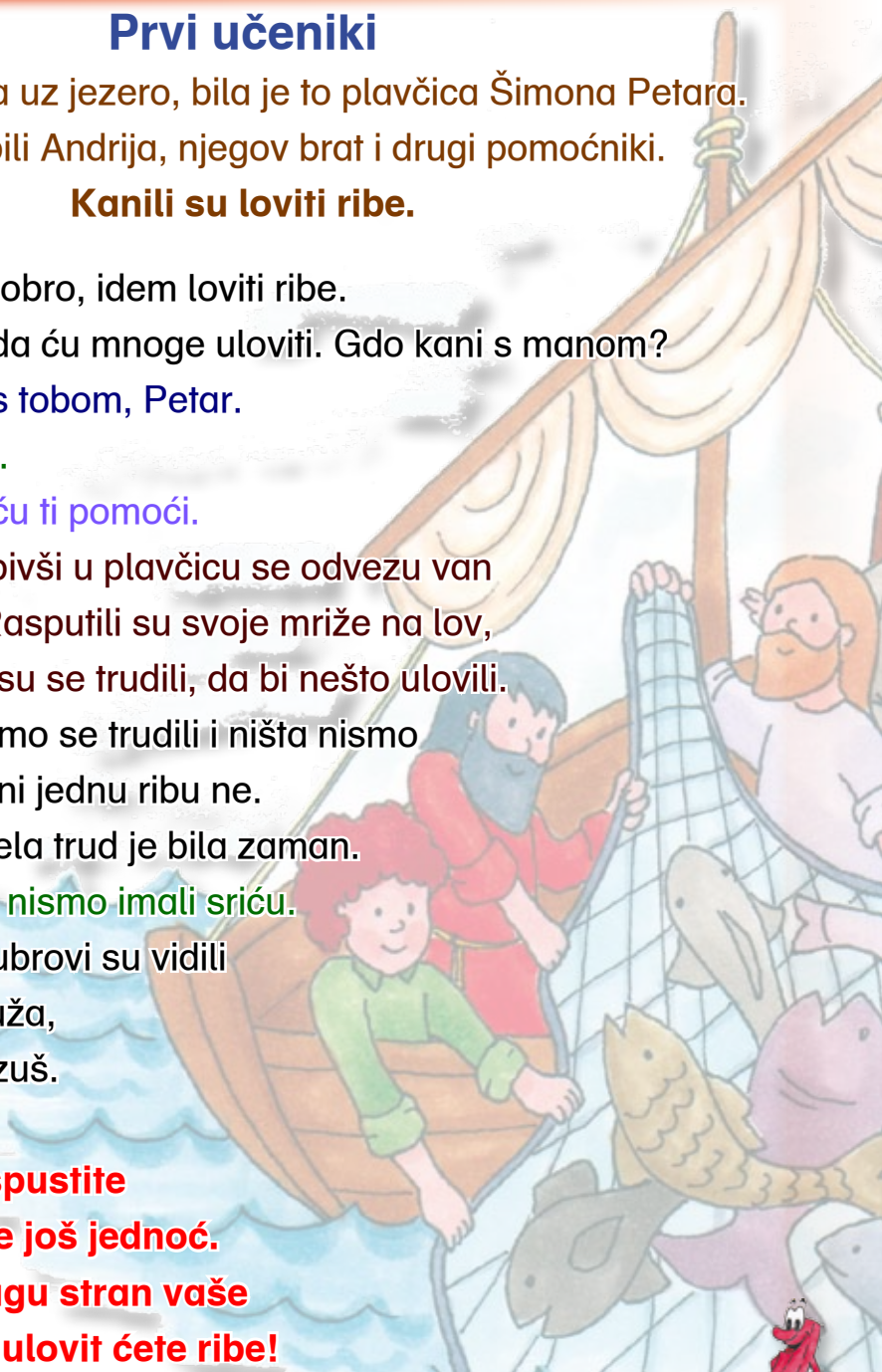
Učenik 1: Da, cijela trud je bila zaman.

Učenik 2: Danas nismo imali sriću.

Pripovidač: Na ubrovi su vidili
jednoga muža,
to je bio Ježuš.

On im reče:

Ježuš: Muži, raspustite
svoje mriže još jednoć.
Zamite drugu stran vaše
plavčice, i uloviti ćete ribe!

Učenik 3: Je li to ima smisla?

Cijelu noć smo se trudili i ništa nismo ulovili.

Petar: Pokusit ćemo. Na tvoju rič, Gospodine, raspustit ćemo mriže. Hodte prijatelji, raspustite naše mriže!

Pripoviač: I raspustili su svoje mriže. I kad su to učinili, ulovili su mnošinu rib, tako da su im se mriže prekidale.

Učenik 1: Hodte, vi nam morate pomoći.

Učenik 2: Toliko rib još nigdar nismo ulovili.

Petar: I nijedna mriža nam se nije prekinula.

Učenik 3: Dobro, da smo to učinili, ča/što nam je Jezuš rekao.

Pripovidač: Vrnuli su se najdzad na ubrovu i pobrojili su ribe. S ovim dogodjajem je Jezuš ribarom kanio nešto važnoga pokazati i zato im reče:

Jezuš: Hodte s manom. Naslijedite me.

Načinit ću svakoga od vas ribarom ljudi.

Petar: Ja mislim, ako to činimo ča/što nam Gospodin reče, onda će nam se sve ugodati ča/što činimo.

Učeniki: Da, jer onda ne djelamo ar mi kanimo, nego zato ar nam je Gospodin dao nalog.

Pripovidač: I prošli su s Jezušem.

Živili su s njim i učili su se od njega. Postali su njegovi prijatelji i putovali su s Jezušem po cijeloj zemlji.

Projekt o pčela

Da su pčele jako važne za človika i naturu, to su iskusili školari i školarice 2. razreda pri projektu o pčela. Bavili su se u biologiji duglje vrime s ovom temom.

Vrhunac ovoga projekta je bio posjet pčelara Hanesa i Lukasa Zlatarić iz Gerištofa. U jednoj zanimljivoj power-point prezentaciji su povidali o svojem djelu kao pčelari, informirali o tom, kako pčele prebavu zimu i kako sakupljaju nektar u protuliću.

Napomenuli su važnost pčele za naturu i človika. Završio je ov poučan projekt s kušanjem meda, ki se je svim dobro račio.

Pčele

Pčele se zadržavaju u pčelinjaku, ki/koji postoji od 40000 do 70000 pčelov. One letu od cvijeta do cvijeta i sakupljaju nektar i cvjetni prah. Kraljica ima jednu zadaću: Ona izleže jaja. Djelačice produciraju u želucu med. Zvana toga oprašu biljke i stabalja. Pčele su jako marljive.

Za pol kile meda moraju sakupljati 1,5 kg nektara.

Poveži pravilne riči i napiši rečenice!

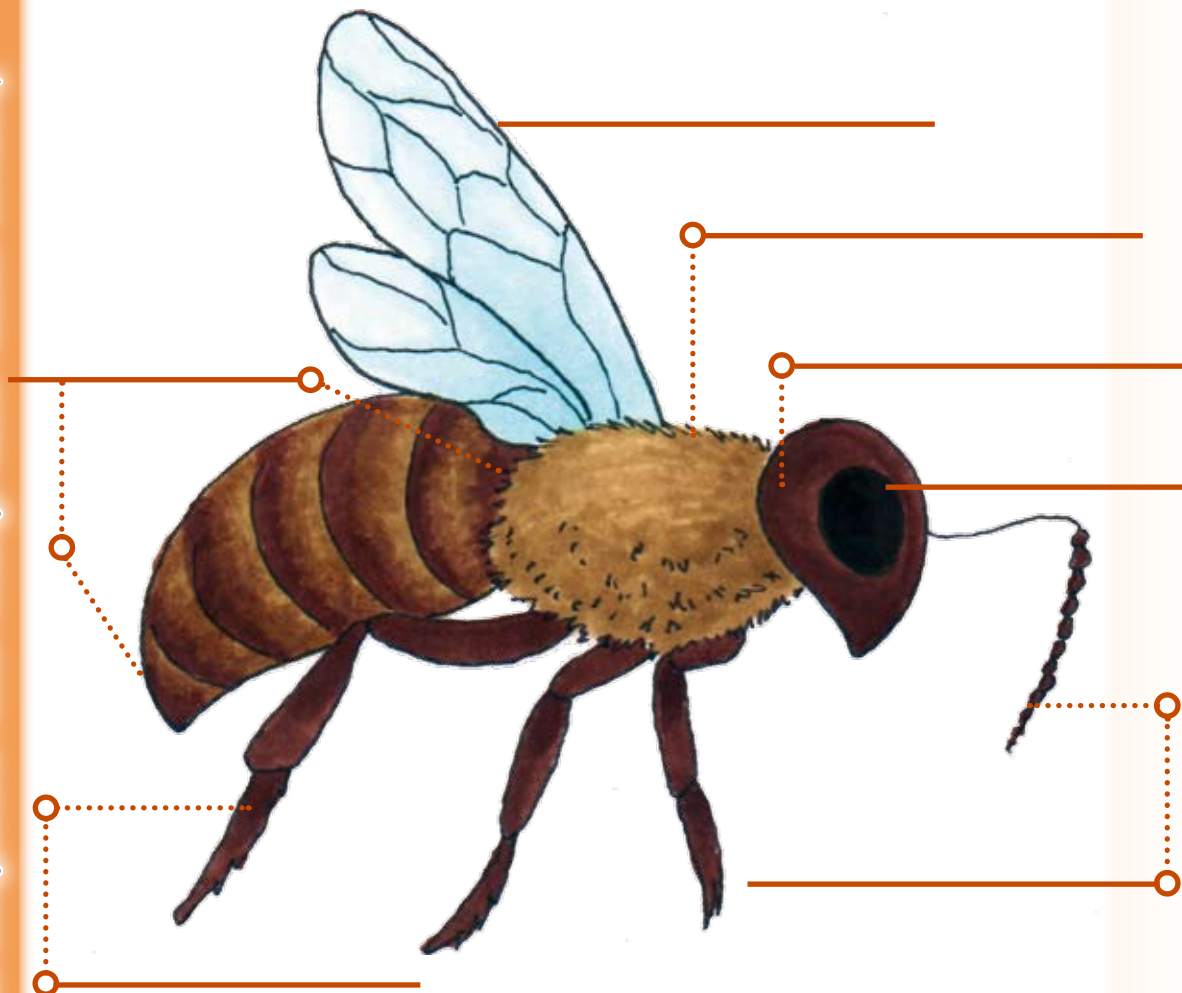
1. kraljica (Königin)	sakupljati nektar i cvjetni prah
2. trut (Drohne)	izleže jaja
3. djelačica (Arbeiterin)	muška pčela

1. _____
2. _____
3. _____

Tijelo pčele

Zaredi riči pravilno u tijelo pčele!

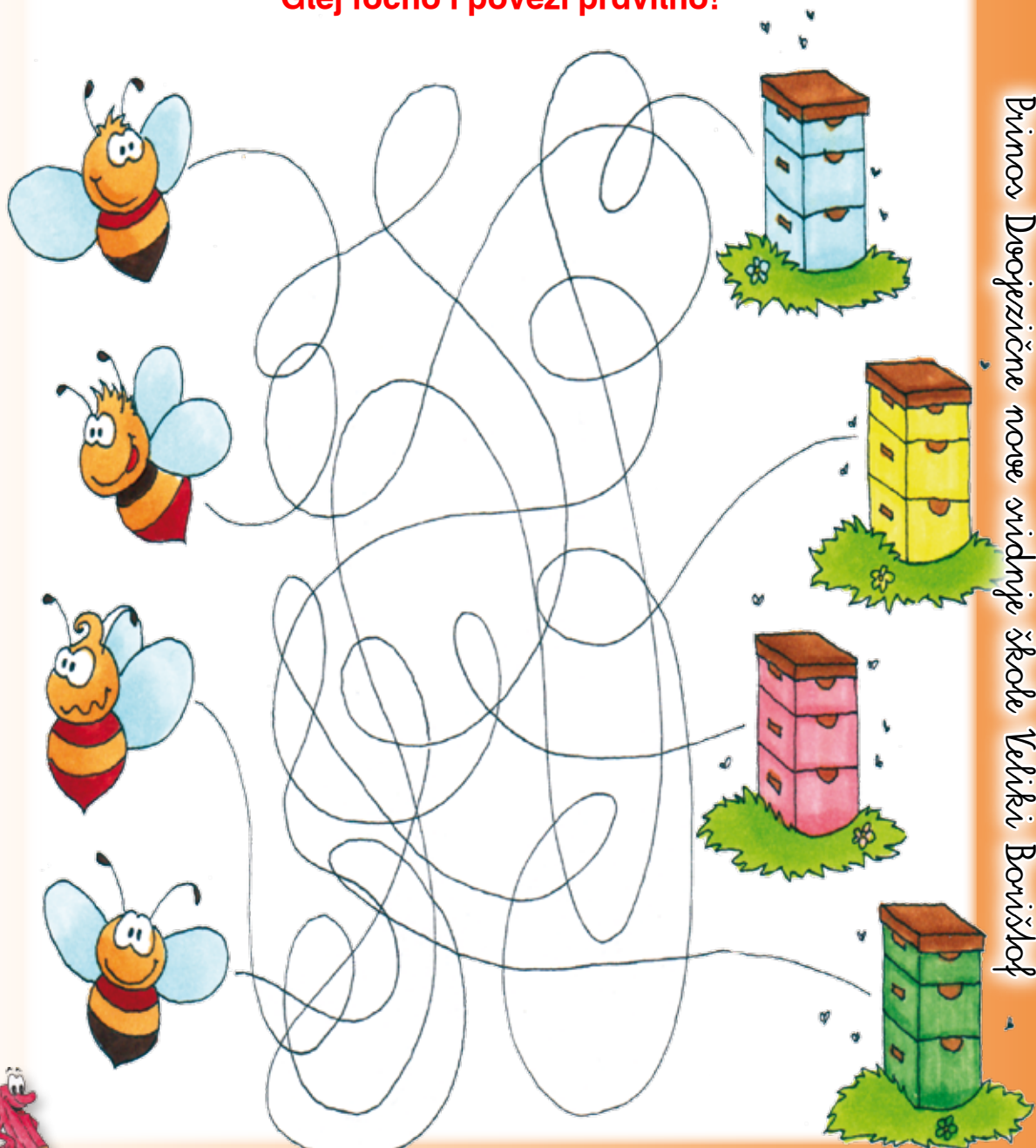

kreljuti	ticalo
oči	prsa
zadnji dio	noge
glava	

Ka pčela leti u koji pčelinjak?

Glej točno i poveži pravilno!

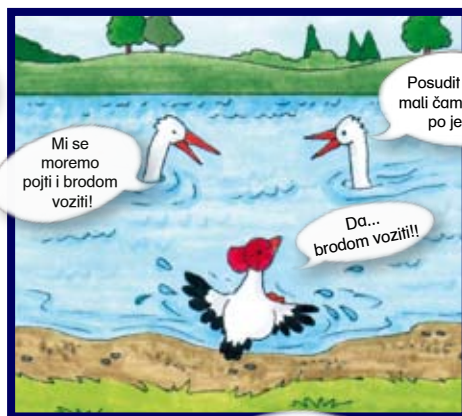
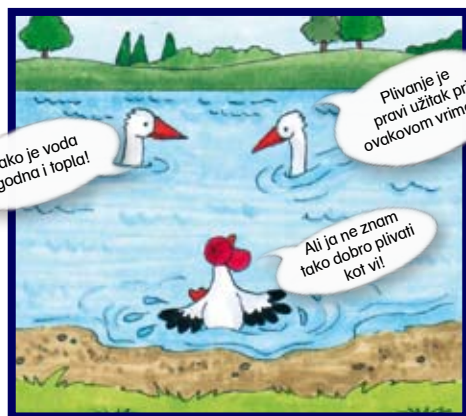
Bivno
Dvojezične nose
vidnje škole
Veliki Bovištol

najdi i poveži kipe, ki slišu skupa

minimulti novi moj

Naš mali štrok/Naša mala roda/gola

100 ljet Republika Austrija

Memo dojde iz škole:

„Mama, mama! Austrija ima jubilej!“

„A zač/zašto?“, pita mama.

Memo povida:

„Austrija je bila monarhija. Imali smo kralja.
Nastali smo republika i dostali smo kancelara.

To je bilo pred sto ljet.

To sve sam se u školi naučio!“

Čitaj dalje u drugom izdanju!

Ovo sada znam

Pročitaj riči na strani 7 i upotribi je u rečenica.

Moja domovina se zove

Au_____.

Pred 100 ljet je bila Austrija

m_____.

Pinez prije je bio š_____ ,

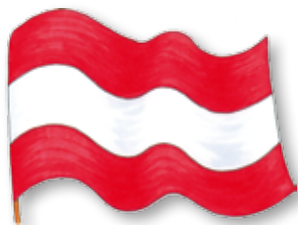
sada se zove e_____.

Danas je Austrija d_____ ,

ar ljudi smu glasovati.

Sebastian Kurz je naš

k_____.

Kazalo

100 ljet Republika Austrija.....	2
Povijest 100-ljetne Republike Austrije.....	3
Mi živimo u Republici Austriji.....	4
Pozdravi.....	5
Srićan rodjendan Republici Austriji.....	6
100 ljet Republika Austrija.....	7
Naša Austrija!.....	8
Ovo ljetu svećujemo rodjendan!.....	9
S deseticami do 100.....	10
Ponavljamo.....	11
Gladan Klepeto - Igra kockom.....	12
Gladan Klepeto - Igra kockom.....	13
Gola/Roda/Štok i žabe.....	14
Kitica „črljeno – bijelo – črljeno“.....	15
Prvi učeniki.....	16
Prvi učeniki.....	17
DNSŠ: Projekt o pčela.....	18
DNSŠ: Pčele.....	19
DNSŠ: Tijelo pčele.....	20
DNSŠ: Ka pčela leti u koji pčelinjak?.....	21
Naš mali štok/Naša mala roda/gola.....	22
Mali Memo: 100 ljet Republika Austrija.....	23
Ovo sada znam.....	24

Vlasnik i izdavač / Medieninhaber und Herausgeber: © 2018. HNVŠ
 Narodna visoka škola gradišćanskih Hrvatov - <http://www.vhs-croates.at>
 VHS der burgenländischen Kroaten in 7000 Eisenstadt, Marktstraße 3, Technologiezentrum

Odgovorno uredništvo: Frida Arth, Alexandra Bencsics, Martina Billisits, Natascha Gabriel, Nicole Horvatiits, Manuela Imre, Veronika Kraill, Heidi Marlovits, Michael Marlovits, Juliane Sagmeister-Koch, Peter Schweiger, Marlen Varga, Silvia Zsivkovits

Lektorica: Zrinka Kinda, **Koordinatorica:** Karin Vukman-Artner

Ilustracije: Jasmine Gabriel - **Layout i slog:** Štefan Bunyai

Opog minimulti digital: <http://www.bildungsserver.com/schulen/minimulti/default.htm>

Poštanski ured ishadjanja: 7000 Željezno, **Tiskara:** Wograndl Druck, 7210 Matrštof

Izjava polag Zakona o mediji: „*moj novi minimulti*“ je časopis za školare/školarice u Gradišću.

Erklärung gemäß Mediengesetz: „*moj novi minimulti*“ ist eine Zeitschrift für SchülerInnen im Burgenland, verfasst in kroatischer Sprache. Gefördert vom **Bundeskanzleramt** aus Mitteln der Volksgruppenförderung.

minimulti
digital

